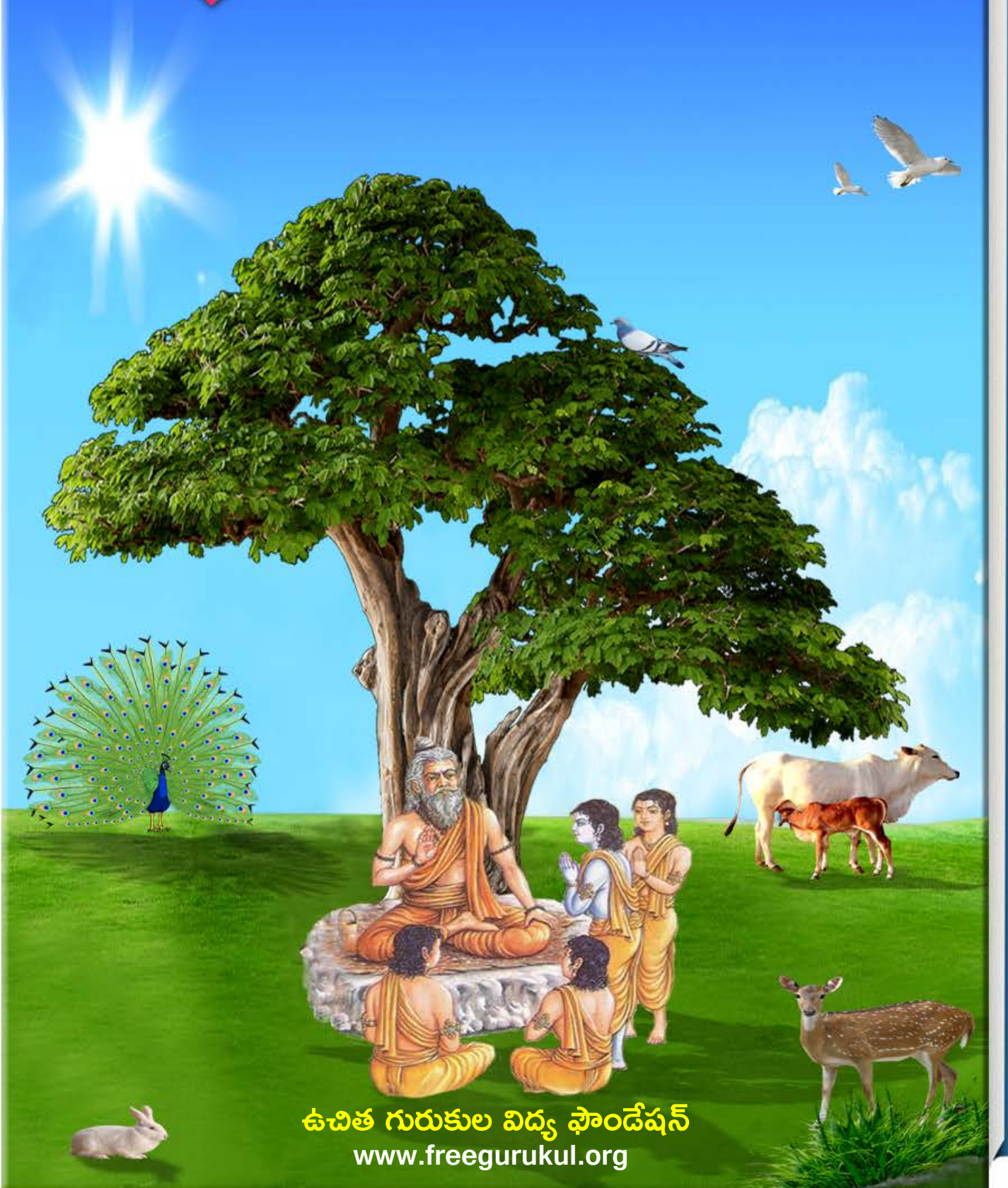

దేవిదేవతలు

సతీ దేవి

ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్
www.freegurukul.org

సదాశివ సమారంభం

గురు దక్షిణామూర్తి

గురు వేదవ్యాస మహర్షి

గురు కుక మహర్షి

గురు నారద మహర్షి

గురు వార్మిక మహర్షి

గురు శ్రీకృష్ణ

శంకరాచార్య మధ్యమాం

గురు దత్తాత్రేయ

గురు బాబాజి

గురు గోతమ బుద్ధ

గురు ఆదిశంకరాచార్య

గురు రామానుజాచార్యులు

గురు జ్ఞానేశ్వర్

గురు రవిదాస్

గురు కబీర్ దాస్

గురు మైతన్య మహా ప్రభువు

గురు నానక్

గురు రాఘవేంద్ర స్వామి

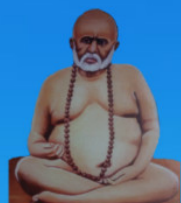

గురు వీరభక్తాంధ్ర స్వామి

యోగి బేమన

అస్మదాచార్య పర్యంతం

గురు చైలింగ్ స్వామి

గురు లాహిరి మహాశయ

గురు రామకృష్ణ పరమహంస

అమ్మ కాలదా దేవి

గురు వివేకానంద

గురు సాయిబాబా

గురు అరబింద్

గురు రమణ మహర్షి

గురు యోగానంద

గురు భక్తవేదాంత ప్రభుపాద

గురు మళయాళ స్వామి

గురు విద్యాప్రకాశానందగిరి

గురు చంద్రశేఖర పరమాచార్య

వందే గురుపరంపరాం..

“ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్” ద్వారా విలువలు, నైపుణ్యాలతో కూడిన విద్య ఉచితంగా + సులభంగా + ఆకర్షణీయంగా + నాణ్యతతో కూడి అందించే సేవా కార్యక్రమంలో భాగంగా ఈ పుస్తకాన్ని భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్(డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా) నుంచి సేకరించి అందిస్తున్నాము. ఇందుకు మేము వారికి కృతజ్ఞత తెలియచేసుకుంటున్నాము.

సాయి రామ్ వారి సేవల విస్తరణలో భాగంగా ఈ ఫౌండేషన్ స్థాపించబడినది. ఈ స్వచ్ఛంద సంస్థ ద్వారానే అన్ని సేవలు అందించబడును. ఇటువంటి పుస్తకాలు మీరు వ్రాసినట్లయితే (లేక) సేకరిస్తే మాకు తెలియచేయండి. మేము ప్రతి విద్యార్థికి ఉచితంగా అందేలా చేస్తాము, తద్వారా ఉన్నత విలువలు, నైపుణ్యాలు కలిగిన విద్యార్థులను మన దేశానికి అందించవచ్చు. మాతో కలిసి నవ భారత నిర్మాణ కార్యక్రమంలో పనిచేయుటకు, భాగస్వామ్యం అగుటకు ఆసక్తి ఉంటే సంప్రదించగలరు.

ఈ గ్రంథాలను ఉచితంగా ఆన్ లైన్ లో చదువుటకు, దిగుమతి(డౌన్లోడ్) చేసుకొనుటకు గల మార్గాలు:

- 1) భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్: <http://www.new.dli.ernet.in>
- 2) ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్ వెబ్ సైట్ : www.freegurukul.org
- 3) సాయి రామ్ వెబ్ సైట్ : <https://sites.google.com/site/sairealattitudemanagement>
- 4) మొబైల్ ఆప్: Free Gurukul

గమనిక: భక్తి,జ్ఞాన,ధర్మ ప్రచారార్థం ఉచితంగా eBook రూపంలో భారత ప్రభుత్వపు డిజిటల్ లైబ్రరీ సహాయంతో ఇవ్వడం జరిగింది. ఇది లాభార్జన దృష్టిలేని ఉచిత సేవ. ఈ సేవలో అంతర్జాలంలోని(ఇంటర్నెట్) లైసెన్సు / కాపీరైటు అభ్యంతరాలు లేనివి అనుకొన్న పుస్తకాలను గ్రహించటం జరిగినది. అనుకోకుండా ఏవైనా అభ్యంతరకరమైనవి ఉన్నచో మాకు తెలుప మనవి, వాటిని తొలగించగలము అని మనవి చేసుకొంటున్నాము.

Website: www.freegurukul.org

Mobile App: Free Gurukul

email: support@freegurukul.org

Facebook: www.facebook.com/freegurukul

Help Line / WhatsApp: 904 202 0123

“ మన లక్ష్యం: విలువలు, నైపుణ్యాలతో కూడిన విద్య అనేది ఉచితంగా + సులభంగా + ఆకర్షణీయంగా + నాణ్యతతో కూడి అందరికీ అందించబడాలి “

ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్ – Free Gurukul Education Foundation

సర్వం పరమాత్మ పాద సమర్పణమస్తు

భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్ - డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా

<http://www.new.dli.ernet.in>

Digital Library of India: Inc. x

www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India

Hosted by: Indian Institute of Science, Bangalore in co-operation with
CMU, IIT-H, NSF, ERNET and MCIT for the Govt. of India and 21 major participating centres.

Home Vision Mission Goals Benefits Content Selection Current Status People Funding Copyright Policy FAQ RFP

Books Manuscripts
Title:
Author:
Year: to
Subject: Any Subject
Language:
Scanning Centre: Any Centre
Clear Search

Presentations and Report
Statistics Report
Status Report
Feedback | Suggestions |
Problems | Missing links or
Books

Click [here](#) for PDF collection
DLI MIRROR at ICAA Data Center PUNE

For the first time in history, the Digital Library of India is digitizing all the significant works of Mankind.

Click [Here](#) to know More about DLI ^{New!}

Books	Journals	Newspapers	Manuscripts
Rashtrapati Bhavan CMU-Books Sanskrit TTD Tirupathi Kerala Sahitya Akademi	INSA	Times of India Indian Express The Hindu Deccan Herald Eenadu Vaartha	Tamil Heritage Foundation AnnaUniversity ^{New!}

Title Beginning with.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Author's Last Name

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Year

1850-1900	1901-1910	1911-1920	1921-1930	1931-1940	1941-1950	1951-
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-------

Subject

Astrophysics	Biology	Chemistry	Education	Law	Mathematics	Mythology	Religion	For more subjects...
--------------	---------	-----------	-----------	-----	-------------	-----------	----------	----------------------

Language

Sanskrit	English	Bengali	Hindi	Kannada	Marathi	Tamil	Telugu	Urdu
----------	---------	---------	-------	---------	---------	-------	--------	------

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

స్వామి వివేకానంద

“దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్టమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం” అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని జళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజూ పువ్వుల రాసుల్ని వికసించజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమార్థిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్ఠులు, జవనంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్చాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నీ కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన ‘ఇచ్చ’ (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. ఆనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. “నీచాతినిచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది” అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

స తీ దే వి

నా శం. అ ప్ప ల న ర సి ం హ ము

రా జ మ హే ం ద్ర వ ర ము.

౧౯౨౬

సర్వస్వామ్యసంకలితము.]

[వెల రు. ౦-౧౨-౦.]

పీఠిక

వాగార్థా వివసంప్రకృ
వాగర్థ ప్రతిపత్తయే
జగతః పితరా వంద్యే
పార్వతీపఠమేశ్వరా.

అష్టైశ్వర్య సంపన్నుడైన శివుడు కైలాస

మును వదలి, అమరులకు నమృతమొసంగి, తాను కాల
కూటమును ద్రావి, జటాజూటమును ధరించి, పులిచర్మ
ము గప్పకొని, సన్యాసియై, శ్మశానవాటికను నివా
సముగాఁ జేసికొనియెను. అమహామహాని భోగభాగ్యం
బుల లక్షింపక, దక్షప్రజాపతి పుత్రికయగు సతి కేవ
లము సంపూర్ణాను రాగబలంబున నాతని హృద
యేశ్వరునిగ వరించి, అర్థాంగలక్ష్మియై తనరుచుండ,
కొంతకాలమునకుఁ బిమ్మటఁ దండ్రియగు దక్షుని యజ్ఞ
మున యవమానితయై, యోగాగ్నివలనఁ బ్రాణంబులు

వాసి, నేలంగూలె. అత్తటి కైలాసమునఁ దపోనిష్ఠునున్న
పరమేశ్వరుం డకారణముగఁ గనుచెఱచి, తత్తరమున
తేచి 'సతీ! సతీ!' యని యెల్లయెడల వేదకుచుఁగాన
తేక, ఇంతలో కనకఖిలములోని యజ్ఞము స్ఫురణకు
వచ్చి, యజ్ఞశాలకుం జని, అనురాగ వశంబునఁ
బరవశుఁడై, సతీ కశేబరముచు నటకట నిడికొని, ఆనం
దమై, స్వచ్ఛమై, అత్యంత పవిత్రమైన ప్రేమావేశమునఁ
దన్తయతం జేంది, బ్రహ్మాండంబు కలయ నర్తనంబు సేసె.

అతఁడు పాదంబిడిన చోటెల్ల పావనంబయ్యె. ఆ
నాట్యవేగంబునఁ బ్రేమస్వరూపిణియగు సతియొక్క
శరీరశకలంబులు భూనభోంత రాశము లెల్లెడ నిండి పవి
త్రంబు గావించెను. అంతటఁ బరమేశ్వరుండు శాంతి
జేంది మరల సతితోడఁ గూడుటకుఁ దపోనిష్ఠును బూని
మైమఱచెను. ఇదియె ఈ గ్రంథరాజము నందలి
కథాసంగ్రహము.

పార్వతీ పరమేశ్వరులు పురాణ దంపతులు. ఈ
యనాది జాయాపతులయందుఁ బరమోత్కృష్టమగు
ప్రేమతత్త్వము ప్రతి బింబితము. విశ్వవ్యాప్తమైన యీ
మహోన్నతభావము భరతఖండ మెల్లయెడల నిండి,
అన్యోన్యమై, పావనమై, అర్ధనారీశ్వర స్వరూపమునఁ
బూజ్యమై విలసిల్లుచున్నది. ఇదియే యింటింట శుభకార్య

iii

రంభమున “గౌరీపూజ” గఁ బరిణమించినది. ఈతత్త్వ
మే కవీంద్ర చంద్రుడగు కాళిదాసుని హృదయమునం
గుపలబ్ధిం జేంది “వాగర్థావివసంప్రకృతా” అను వాక్య
రూపంబునఁ బ్రకాశితం బయ్యెను. ఈ పరమార్థమే
యీగ్రంథమునందు మృదుమధురంబగు తెలుంగునఁ దేట
యయ్యె.

గుంటూరు
1—8—15.

} కొండ - వేంకటప్పయ్య.

ఓం
స తి దే వి

మొదటి ప్రకరణము

దక్షుడు మహదైశ్వర్య వంతుడు.
తపోధనుడు. పరాక్రమశాలి. ఆతడు చేసిన
యాగములు, యజ్ఞములు, దానధర్మములు,
గణనాతీతములు. అందువలన దక్షునితోఁ
దులతూగఁదగిన రాజు భూమండలమందు మఱి
యొకడు లేకుండెను.

దక్ష ప్రజాపతి రాజధాని కనకఖిలము.
అట్టి హరిద్వారముకడ నున్నది. నిరుపమాన
సౌఖ్యందర్శ్యములచే నలరాగుచుండిన యా పట్ట
ణము నేడు గాన్పింపకున్నను, ఆ ప్రదేశ

మిప్పుడును, ప్రకృతి సౌందర్యమువలన నద్వితీ
యమై యున్నది. దీని నానుకొని యున్న
హిమవత్సర్వత శిఖరము లొకటికంటె నింకొ
కటి మించి చంచలములేని మేఘమాలికవలెఁ
గాన్నింపుచుండును. ఆ మహాపర్వతరాజము
నుండి గంగానది గొప్పసర్పమునుబోలి చుట్టి
చుట్టి తిరుగుచుఁ బ్రబలవేగమునఁ గ్రిందికిఁ
బ్రవహింపుచుండును. ఆ దృశ్య మెంతయు
హృదయరంజకము గదా!

కనకఖిలముకడ గంగానదీ శోభ వర్ణ
నాతీతము. అచ్చటి జలము స్ఫటికముభంగి
స్వచ్ఛమై యొకచోటఁ బాలవలెఁ దెల్లగను,
మఱియొకచోట గగనముపగిది నీలముగ
నుండి, నదీగర్భమందలి చిన్నచిన్న రాళ్లు
గూడఁ గన్నట్టుచు నయనానందమును కలి
గింపుచుండును. గంగను జూడవలయుననినఁ
గనకఖిలము, లేక హరిద్వారమునొద్ద నంద

ర్శింపవలయును. అప్పుడే గంగా మాహాత్మ్యము హృదయంగమ మగును! అందువలననే యార్యఋషులు ముగ్ధులై గంగామతల్లినంతగా స్తోత్రముఁ జేసియున్నారు. కనకఖిలము నానుకొని ప్రవహించు గంగానదిని నీలధార యందురు. నవరత్నమండిత మగు దక్షప్రజాపతి సౌధరాజము దాని యొడ్డుననే యుండెను. వర్ష కాలమం దా నీలధార దక్షుని ప్రాసాదము నంటి ప్రవహించు చుండుటవలన నచ్చటివా రాప్రవాహముయొక్క మృదుమధుర గాన మాలించుచు, నిద్రించుచుండిరి. దక్షప్రజాపతికిఁ బుత్రికలు చాలింకా కలరు. వికసితకమలములచే నొప్పు నింకొక వరమువలెఁ దారకాగణముచేపడ 'అమ్మా! నాకాశమునుబోలి రేపు తెచ్చిపెడతాలే. ఏడు పుత్రికామణులతో గొన్ని బొమ్మల సంతోషము రూపలావణ్యమును, మఱికొన్ని బొమ్మల యే

౪

స తీ దే వి

తలిదండ్రు లానందమునం దోలలాడుచుండి
రని వేటుగఁ జెప్పవలయునా?

ఆబాలికలు ప్రతిదినమును నీలధార కేగి
స్నానమాడి, యెరుపు, తెలుపు, పసుపు,
నీలము మొదలగు రంగురాళ్ల నేరి యొడియందు
వైచుకొని, తమతమ రాళ్ల నొండొరులకుఁ
జూపించుకొనుచు సంతసించుచు గృహమును
జేరుచుండిరి.

ఒక దినమున రాజమహిషి యగు 'ప్ర
నూతి' సతినిజూచి నవ్వుచు నిట్లనియె.
నాత్మనా! ఈ రాళ్లెందుకే? ఇంటినిండ వజ్ర
స్వచ్ఛవ్యవస్థలు కొల్లలుగఁ బడియున్నవి
మఱియొకత్తనా! వానితో నాడుకోరాదా?"
నుండి, నదీ సతీదేవి తా నేరుకొని వచ్చిన
గూడఁ గన్నట్టుచు నయనముకొనుచు దానిమ్మ
గింపుచుండును. గంగను పుమధుర మంద
గనకఖిలము, లేక హరిద్వారాఁ దల్లిచేయిఁ

బట్టుకొని లాగుచు, 'కాదే. ఇది యెంత బాగుగ నున్నదో చూడు' మని నుడివి పరుగిడి యాటగదిలోని కేగి యచ్చట వరుసగ బల్లమీఁదఁ బెట్టియున్న విలువగల వస్తువులఁ బాటవైచి, యాస్థానమందు తా నేరికొని వచ్చిన రాళ్లను బెట్టి చప్పట్లు జఱచుచు కూను రాగములఁ దీయుచుఁ బరమానందమును బొందుచుండెను.

మఱియొక బాలిక తనబొమ్మలను వరుస పేర్లుబెట్టి పిలిచి మాట్లాడుచు నం దొకబొమ్మను జూచి దానియొద్దనుంచిన రాయిని బట్టుకొని 'ఇది బాగుంది ; అట్లాంటివి యింకా రేపు తెచ్చిపెడతానులే.' అనియు నింకొక బొమ్మవంకఁ దిరిగి కరుణారస ముట్టిపడ 'అమ్మా! నీ కిది కావలెనా! రేపు తెచ్చిపెడతాలే. ఏడవకు' అనియుఁ గొన్ని బొమ్మల సంతోషము నకు సంతసించుచు, మఱికొన్ని బొమ్మల యే

డ్బులకు విచారించుచు, అప్పుడే యొకబొమ్మ
 కోరిక నీడేర్చుటకు మఱియొక బాలికను
 జూచి 'ఓసే అక్కా! నాకోక పచ్చరాయి
 యియ్యవే. నా అమ్మాయి యేడుస్తున్నదీ!
 మళ్ళీ రేపు యిస్తాను.' అని యడుగ నాబా
 లిక 'ఉఁ - నే నియ్యను. ఇస్తే నాపాపాయి
 యేడ్వడూ' అని నుడివెను. అంత నాబాలిక
 మూతి బిగించుకొని మహాగంభీరముగ నిమే
 షముండి చివ్వనలేచి పరుగిడి తల్లిని గౌగి
 లించుకొని యటునిటు కదలనియ్యక, అమె
 నేత్ర యుగళమునుండి ప్రవహించు వాత్సల్యా
 మృతధారలను బానముఁ జేయుచుఁ గండ్లు
 ద్రిప్పుచు, తడఁబడుమాటల 'అమ్మా! అమ్మా!
 పచ్చరాయి యియ్యమన్నానే. అది యియ్య
 నన్నాడే. అఁ ఆఁ! నాకు ఇప్పించవూ! అమ్మా!' అని
 కొంగునడ్డుకొని లాగుచుండఁ బ్రసూతి
 యాబాలికను జంక నెత్తుకొని చెక్కిలినొక్కి

ముద్దాడి 'వెట్టిదానా! రాయి యెందుకే!
అంతకంటె మంచిరాయి యిస్తాను చూడు.'
అని యొక పచ్చ నిచ్చెను. కాని యీ బాలిక
దాని నటు నిటుఁ జూచి క్రిందఁ బడవైచి
'అమ్మా! ఇది కాదే. అక్క దగ్గర నున్నదే
అది.' అని నుడువుచుండఁ బ్రసూతి శుక్రికల
కడ కేగి వారిబొమ్మలపెండ్లిండ్లు - విందులు -
శయనగృహములు - పాన్పులు - వస్తువాహ
నములు - బొమ్మలఁ గాంచి, వారి ముసిముసి
నగవులు - ప్రసంగములు - మొదలగువానిని
జూచినకొలఁదిని నామె వాత్సల్య రసము
నూతనాకారమును దాల్చి వెల్లివిరియు చుం
డెను.

రాజమహిషి యానందము - ప్రేమపూరి
తమగు నామెదృక్కులు - అమృతమయ
మగు నావాక్కులు - ఆ బాలికల వచ్చి రాని
తియ్యనిపలుకులు - అస్ఫుటధ్వనులు - సగము

మ్రింగి మాట్లాడు వాక్య విన్యాసములు,
 ప్రశాంతమగు నాచూపులు - సంతోషము
 లు - దీనాలాపములు - ఆటపాటలు - కోప
 తాపములు - బొమ్మలకు పాలిచ్చునప్పుడు
 త మ్మితరులు నూచుచున్నారని సిగ్గులు, - చిటు
 నగవులు - వెక్కిరింపులు - మొదలగు దృశ్య
 ములను వర్ణించుటెట్లు? ఆవిషయము సంతాన
 వంతు లగు తలిదండ్రులకే తెలియవలెను.
 చైతన్యము వెల్లివిరియుచుండు జాలికలకే
 యెఱుక పడవలయును. కాని యొక్కటి యు
 న్నది. తల్లులు పిల్లల నారాధించుచుందురు.
 పిల్లలు బొమ్మల సేవించుచుందురు. ఏల యన,
 తల్లులు మాతృత్వముయొక్క విశ్వజనీనా
 వస్థను పిల్లలయం దుపలబ్ధి నొంది దాని నారా
 ధించెదరు. ఆస్వాదించెదరు. తన్మయత్వము
 నొందెదరు. బొమ్మలకును తల్లులకును మధ్య
 నుండు స్థానము పిల్లలది. అక్కడ వారి

మొదటి ప్రకరణము

౯

నూతన సాంఘిక మాతృత్వము పొంగి
పొరలు చుండును. ముకుళించు కొనుచుం
డును. మఱునిముసమునఁ దరంగతాడిత మగు
మహాప్రవాహసదృశ మగు చుండును. అప్పు
డది హృద్ధులను గమనింపదు గదా!

రెండవ ప్రకరణము

దక్షుని పుత్రిక లండలలోను సతీదేవి
చిన్నది. అందువలనఁ దలిదండ్రు లామెయం
దెక్కుడుప్రీతి గలిగి యుండుట సహజమే గదా.
ప్రసూతి సతిని గాంచక యరనిముసమైన నుండఁ
జాలకుండెను. దక్షుఁడు రాజ్య భారమును
మంత్రులపై నునిచి యెల్లప్పుడు సతితోడనే
కాలము గడపుచుండెను. ఆరాజదంపతు
లప్పుడు సతీదేవియొక్క మూర్తీభవించిన
మాతృభావమును గాంచి, యామె తమపుత్రిక
యనుజ్ఞానమును మఱచి, తా మామెసంతాన
మని తలంచి నేవించుచుండిరి. అందువలన
నాదంపతుల నోట 'అమ్మా' యనుమాట
తప్ప మఱి వేఱుమాట రాకుండెను.

సతి కిశోరవయసునందుండి ముగ్ధత్వము నకుఁ దార్పింబడెను. ఆ వయసునందలి ధీర తయు, లజ్జయు, సతిని మఱింత సుందరవతిగ నొనర్చుచుండెను. సతి రూప గుణములయం దసమానురాలు. కాని, యామె సౌందర్యము శరీరచ్ఛాయనుబట్టి గాని, ముక్కు చెవులు మొదలగు వాని పొందిక ననుసరించి గాని, యుండలేదు. సతీ సౌందర్య మామె నాశ్రయించి వెలుంగు ప్రకాశమం దుండెను. ఆమె మాతృభావమం దుండెను. అందువలన నామెను గాంచిన వారెల్లరు ముగ్ధులగు చుండిరి. సన్న్యాసులు మొదలగువా రామెను జూచినంతనే జగన్తాత యని తలఁచి మనము నందు వందనము లర్పించుచుండిరి.

ఈమె గురుజనుల సేవింపుచు, కోపతాప ము లెఱుంగక పరమానందమున మెలంగు చుండెను. దాసీదాసులు బంధువులు మొద

లగు వారిమీఁదఁ గాని, జరాజీర్ణులు, రోగులు మొదలగువారిపైఁ గాని యెప్పుడును కరుణను జూపి - కాదు - ప్రేమనే ప్రవహింపఁ జేయుచుండెను.

అందువలన నీమె నెల్లరు “ప్రేమామయీ.” యని పిలుచుచుండిరి. దక్షుని పుత్రికలలో సతికిని మిగిలినవారికిని స్వభావమున మిక్కిలి భేద ముండెను. వారందఱు వెలగల వసనభూషణములయం దెక్కు డనురాగమును గలిగియుండిరి. కాని, సతి వస్త్రాభరణములవంకఁ గన్నెత్తి చూచియైన నెఱుంగదు. వారిలో గొందఱు, ఇంద్రధనుస్సువంటి పలు వన్నియల వస్త్రములను, మఱికొందఱు, ఆకుపచ్చ, పసుపు, నీలము, మొదలగు దుకూలములను బ్రేమించుచుండిరి. కాని సతికిఁ గామాయవస్త్రములు మిక్కిలి ప్రీతి గొలుపు చుండెను. వారి కంఠములయందు మణిమయ

హారములును, ముత్యాలసరములును, చేతులకు నవరత్న స్థితమగు కంకణములును బ్రకాశించుచుండెను. ఈమె కంఠమందు స్ఫటికపుఁ బూసలును, హస్తములకు రుద్రాక్ష వలయములుండెను. వారు మంచిగంధము. పునుగు జవ్వాజి మొదలగు సరిమళ ద్రవ్యములను శరీరమం దలందుకొనుచుండిరి. ఈమె శరీరమంతటను విభూతిఁ బూసికొనుచుండెను. దాసీ లీమెతల నెంతో ప్రయత్నముతోడ దువ్వి ముడివై చినను, అప్రయత్నముగ నాముడి వీడి క్రిందికి జాటుచుండెను. మఱియు జడలుగట్టుచుండెను. ప్రసూతి పుత్రిక వేషమును గాంచి మిక్కిలి చింతింపుచుండె నని చెప్పటయం దాశ్చర్య మే మున్నది! వసన భూషణధారణమునను, శరీరపోషణయందును నుదాసీనభావము గల ముగ్ధత్వమందలి పుత్రికను గాంచి యేతల్లి సహించి యుండఁగలదు?

అప్పుడప్పు డామె సతిని జూచి యిట్లను
చుండె. “అమ్మా! నీ కేమికొదువ? పెద్దదాన
వగుచున్నావు గదా! ఈ పిచ్చివేష మేమి?
మంచిమంచి వస్త్రములఁ గట్టుకొనరాదా?
విలువ గల భూషణముల ధరింప రాదా!
చక్కఁగాఁ దలముడుచుకొనరాదా! నీ యా
కారమును జూచినవా రేమందురు? ‘పిచ్చిది.
వెట్టిది. అది యనరా? ని న్నెవ్వరు పెండ్లి
యాడుదు రమ్మా?’”

తల్లిమాటలకు సవ్యచు సతీదేవి యిట్లను
చుండె. ‘అమ్మా! బాగుగ నున్నది. ఎప్పుడు నీ
యొద్దనే యుందును.’ అని నుడువుచు నామెను
కొఁగిలించుకొను చుండెను. దత్తుఁడు కూడఁ
గుమార్తెవేషమును గాంచి విచారపడుచుం
డెను. కాని యాయన, ఆ ప్రేమామూర్తిని,
ఆ యానందరాశిని, ఆజగన్మాతృ స్వరూపిణిని,
గాంచి యేమియుఁ బలుకఁజాలకుండెను. సతీ

మనంబున కేమాత్రము నొప్పిగలిగినను గూడ
నామె కలువ రేకులవంటి కన్నులనుండి జల
జలమని యశ్రుబిందువులు స్రవించుచుండెను.
అందువలన దక్షుఁ 'డీ పిచ్చిదానికి భర్తగూడ
పిచ్చివాఁడు లభింపకుండుఁ గాత' యని యీశ్వ
రుని బ్రార్థించుచుండెను.

మూఁ డ వ ప్ర క ర ణ ము

సతీదేవికిఁ బదునాఱువత్సరము లయి
నంతనే యొకయోగిని వచ్చి దక్షుని గృహ
మున నివసించుచు, ప్రసూతిని 'అమ్మా' యని
పిలుచుచు, సతిని మిక్కిలి ప్రేమించుచుం
డెను. సతి యోగినిని 'అక్కా' యని కాక
మరివేఱువిధమున సంబోధించి యెఱుంగదు.
సతి యోగిని పదాంకముల ననుసరించి ప్రవ
ర్తించుచుండెను. ఆమెశిక్షవలనను, సహ
వాసము వలనను, సతీ విశ్వజనీన మాతృ
త్వము వికసింపసాగెను.

యోగిని బిల్వ వృక్ష మూలమందుఁ
గూర్చుండి 'హర హర' అని శివుని నారాధిం
చునప్పుడు సతి యానందమొందుచు, తాను

గూడ 'హర హర' అని నుడువుచుండెను. యోగినితోడ శివస్తోత్రమును బఠింపుచు, పరమానంద భరితయై తత్త్వయత్వము నొందుచుండెను. మఱియు శివతత్త్వమును గ్రహించుటకుఁ బ్రాణపణముగఁ బ్రయత్నించుచుండెను. అప్పుడు యోగిని శివతత్త్వమునుగూర్చి చెప్పుచుండ సతీదేవి యా విషయమును వినుచు, 'హర హర.' అని నుడువుచు మైమఱచుచుండెను.

ఒక దినమున యోగిని సతిని జూచి యిట్లు సెప్పఁదొడంగె. "అమ్మా; సతీ! శివుఁడనాదిదేవుఁడు. దేవతలందఱలో శ్రేష్ఠుఁడు. అందువలన 'దేవాదిదేవ, మహాదేవ' అను నామములు లభించినవి. ఆయన మంగళమయుఁడు. ఎప్పుడును జగత్కల్యాణము కొఱకుఁ బ్రయత్నింపుచుండును. కావున 'శివ' అను నామము లభించినది. ఆతఁడు, సమస్త

మును మఱచి యెల్లప్పుడు యోగమందుండును.
 కాబట్టి యోగీశ్వరేశ్వరుఁ డనుపేరు వచ్చినది.
 ఆహా! ఆ నామధేయ మొంత మధురమైనది.
 ఆ మహానుభావుఁడు రాగ ద్వేషరహితుఁడు
 గదా? దేవతలకు స్వర్గమొసంగి తాను శ్శశా
 నము నాశ్రయించెను. వారి కమృత మొసంగి,
 తాను విషమును గ్రోతెను. అందువలన వా
 రమరులైరి. ఆతఁడు నీలకంఠుఁడాయెను. ఆ
 మహాపురుషుఁడు స్వసుఖమునుగూర్చి యణు
 మాత్ర మైనను యోచించుకొనఁడు. ఎప్పు
 డును పరులకు మంగళములను గూర్చుచుం
 డును. ఆహా! అట్టి పరోపకార శీలు రెవ్వ
 రున్నారు?”

యోగిని యుపదేశ వాక్యములు వినిన
 కొలఁదిని సతీదేవి నేత్రములు వారి పూరి
 తములై వ్యాకుల హృదయమున యోగినిని
 జూచి యిట్లనియె. “అక్కా! ఆయనకుఁ జుట్ట

పక్కము తెవ్వరు లేరుగదా! ఎప్పుడు శ్మశాన
మందే నివసించుట యెంత కష్టము? నాలుక
యీడ్చుకొని పోవుచున్నప్పుడు, గ్రుక్కెడు
నీల్లిచ్చువారు గాని, కడుపు కాలుచున్నప్పుడు
పిడికె డన్నముఁ బెట్టువారు గాని, ఎండ వాన
లకు తలఁదాచుకొనుటకుఁ జిన్నకుటీరమైనను
లేదు గదా? అయ్యో! పాపము! ఆయన
యెట్టి కష్టము లొందుచుండును? కాని మన
కాయన దర్శనము లభించదాయె. అక్కా!
నా కీమాట చెప్పు. నే నా మహానుభావుని
నెట్లు సూడఁగలను? ఈ పుష్పహార మాయన
కంఠమం దలంకరించి శుశ్రూషఁ జేయవలయు
నని నా మనము తొందరపడుచున్నది. అక్కా!
నా కోరిక నీడేర్పవు? ఆ శ్మశానవాసి యగు
సన్యాసిని గృహస్థునిగఁ జేయుదము.”

యోగిని:- అమ్మా! శివుని యందు
నీకుఁ గల యనురాగము నిరుపమానము.

అందువలన నాతఁడు నీకు శీఘ్రముగ దర్శన
మిచ్చును. కావున నీ వాయనను బూజిం
పుము. ధ్యాన ధారణ లొనర్చుము. అప్పుడు
నీ కాయన ప్రత్యక్ష మగును.

సతి:- అక్కా! ఆయన యెచ్చట నుండును?
ఎక్కడ కేగిన నాయనను జూడవచ్చును?
ఇక నే నాయనను దర్శించక యుండఁ
జాలను.

యోగిని:- అమ్మా! నీవు పసిదానవు. తొం
దర పడుటవలనఁ బ్రయోజనము లేదు. స్థిర
చిత్తమున నా జటాజూటు ధ్యానింపుము.
అప్పు డాయన నీకు దర్శన మొసంగును. ఆ
మహా పురుషుని జూచుటకు నీ వింకొక
చోటున కేగవలసినపనిలేదు. ఆతఁడు సర్వత్ర
నిండియున్నాఁడు.

అని నుడివి యోగిని సతీదేవిచేత యో
గాభ్యాసము సేయింపసాగెను. సతి క్రమ

ముగా యోగాసనముం దుండి శివుని నారా
ధించుటకు నభ్యసించెను. సతి యనుదినము
ను, యోగమందుండి యేకాగ్రచిత్తమున,
'ప్రభో! దేవాదిదేవా! మహాదేవా! దర్శన
మొసంగి నన్నుఁ గృతార్థురాలనుగ నొనర్పు
ము. నేనొసంగు నీ పుష్పహారమును గైకొను
ము.' అని ధ్యానించుచుండెను. పరమేశ్వ
రుఁడు భక్త కల్పతరువు. కావున భక్తుల
ప్రార్థనను వినుచు నూరకుండఁ గలఁడా!
కావున శివుఁడు ప్రత్యక్షమై 'సతీ! పుష్ప
మాల నొసంగుము.' అని నుడివెను. అంత
నామె యాతని కంఠమందుఁ బుష్పహారము
నిడి తెప్ప వాల్చక చూచుచు, రజతగిరి
సన్నిభుండగు నా మహాదేవుని పాదపద్మ
ములయం దాత్తను నమర్పించి ముద్దరా
లయ్యెను. మహాదేవుఁడు, సతీదేవి మనఃప్రాణ
ములఁ గైకొని యదృశ్యుఁడాయెను.

అప్పుడు సతి హృదయము శూన్య
 యాయెను- యోగభంగము గలిగెను - అంధ
 కారము గన్పట్టెను - మూర్ఛిలైను. అప్పుడు
 యోగినీ ప్రయత్నము వలన సతికి బాహ్య
 జ్ఞానము గలిగెను- కాని శాంతి మాత్రము
 గలుగలేదు- ఎచ్చటనో సూచించుచుండెను. శరీ
 రము కంపించుచుండెను - కన్నీరు కాల్యలై
 ప్రవహింపసాగెను.

యోగిని సతిహస్తము బట్టుకొని యాయెను
 వేణువిషయములోనికి దింపి ప్రసూతి కడకుఁ
 దీసికొని యేగెను.

—

నా లు గ వ ప్ర క ర ణ ము

దక్షప్రజాపతి పుత్రిక లందఱకు వివాహ మయ్యెను. వారందఱు అత్తవారిండ్ల కేగి సుఖముగఁ గాపురములఁ జేయుచుండిరి. నతియందఱకంటెను జిన్నది. ఆమెకు మాత్రము వివాహము కాలేదు.

ఇప్పుడు సతీదేవి వివాహ యోగ్యయయ్యెను. ఆమెను దగినవరున కిచ్చి మహావైభవముతోడ వివాహముఁ జేయవలయునని రాజదంపతు లువ్విఘ్నముచుండిరి. ఒకదినమున వరాహేశ్వరమున కేగిన నారదుఁడు వచ్చి దక్షప్రజాపతికి నమస్కరించి యిట్లనియె. మన సతీదేవికిఁ దగినవరుని గుదిర్చితిని. అట్టివాఁడు భూమండలమందు మఱిలేడు.

దత్తుడు:- వత్సా! నారద! ఆతనిపే రేమి?
నివాసస్థల మెచ్చట?

నారదుడు:- ఆతడు కైలాసపురాధీ
శ్వరుడు.

ఈ మాట వినినంతనే దత్తుని మోము
కొంచెము చిన్నవోయి యేదియో ప్రశ్నించఁ
బోవు సంతలో రాజమహిషి యిట్లనియె.
“కైలాసపురమా! అది చాలదూరము. అంత
దూర మిచ్చినయెడల సతీసమాచార మెప్పటి
కప్పుడు నాకుఁ దెలియుటకు వలనుగాదు. అది
నాకుఁ బ్రతిదినము గనుపడునట్లు లుండవల
యును.”

నారదుడు:- రాణీ! దూరమైన నేమి? నీకేమి
కొదువ ? సతీయోగక్షేమ మెప్పటి దప్పుడు
కనుఁగొనుటకు నీకు మనుష్యులు లేరా? వాహ
నములు తక్కువా? కాని సతి యెల్లప్పుడు
నీకుఁ గనఁబడుచుండుట ముఖ్యమా? దానికి

మంచి సంబంధము దొరకుట ముఖ్యమా?
అది సౌఖ్యముగఁ గాపురము సేయుచుండిన
యెడల దానిని నీవు చూడకుండిన మాత్ర
మునఁ గలుగు నష్టమేమి? -

దత్తుఁడును, ప్రసూతియు యోచించుకొని
నారదుఁడు సెప్పినమాటలు బాగుగ నున్నవని
తలఁచి దూరమైనను కైలాసనాథున కిచ్చి
సతికి వివాహము సేయవచ్చు ననుకొని దత్తుఁ
డిట్లనియె:-

‘వత్సా ! నారద ! ఆతఁడు విద్వాంసుఁ
డౌనా?’

నారదుఁడు:- ఆయన సర్వవిద్యాపారంగ
తుఁడు. వసిష్ఠ మహర్షిని మీ రెఱింగి యె
యున్నారు గదా; ఆతఁడు కైలాసనాథుని
యొద్దనే, ఋగ్వేదసామముల నభ్యసించెను.
మహాపరాక్రమసంపన్నుఁడగు పరశురాముఁ
డాయనకడనే యధర్వణ వేదమును జదువు

కొనెను. నా కాయనయే గాంధర్వవిద్యా
శిక్ష నొసంగెను.

అను వాక్యములు వినుచు సంతోషించుచు
దత్తుఁ డిట్లనియె:- కాని నారదా? ఆతఁడు
భుజబలసంపన్నుఁ డెఱానా?

నారదుఁడు:- ఆయన ధరించు ధనుస్సును
బినాకమందుగు. అ పినాకమందు బాణము
సంధించుమాట యటులుంపుఁడు. దాని నెత్తఁ
గలవాఁడై నను భూమండలమందు మఱిలేఁడు.
ఆవింటితోనేగదా కైలాసనాథుఁడు త్రిపురా
సురుల సంహరించినది.

రాజమహిషి:- నారదా! ఆయన సుందరా
కారుఁ డెఱానా?

నారదుఁడు:- రాణీ ! ఆవిషయమునుగూర్చి
యేమి చెప్పుదును? ఆయన దృఢోన్మత
గాత్తుఁడు. బాహువు లాజానులంబకములు.
ఆకర్ణాంతములు లోచనములు. రజితగౌరము

వర్ణము. సర్వదా ప్రసన్నవదనము. అట్టి సౌందర్యవంతుని నే నెక్కడను జూడలేదు. మఱి చూడఁ బోను. ఆయనయంకమందు మనసతి యుండుట కర్హురాలు.

రాజమహిషి:- ధనవంతుడెవ్వఁడా?

నారదుడు:- రత్నగర్భ యగు కైలాసరాజ్యమున కాతఁడు రాజు. యక్షరాజగు కుబేరుఁ డాయన ధనాగారమున నధిపతి. ఇంక ధనమున కేమిలోపము? ఐశ్వర్యమున కేమి కొరత?

ఈ విషయము దింతకంటెఁ బ్రసూతికేఁ జెప్ప నావశ్యము గాదు. ఏల యన, రత్నముల యం దత్యంత ప్రీతి గల రాణి కుబేరుని నామధేయ మెఱుంగదా? అందువలన నామె మిక్కిలి సంతసించి తిరిగి యిట్లనియె? 'ఆయనకు తలిదండ్రులు మొదలగువా రున్నారా?'

నారదుఁడు చిఱునవ్వు నవ్వుచు నిట్లనియె!
 ఆయనకుఁ దలిదండ్రులవంకవా రెవ్వరును
 లేరు. అది యొకలోపమే. కాని వివాహ
 మైనంతనే మన సతి కై లాసమునకు నర్హే
 శ్వరి యగును.

ఈ మాటలకుఁ బ్రత్యుత్తరం బొసంగక
 రాజమహిషి మానమును ధరించి చూచు
 చుండ నారదుఁ డిట్లు సెప్పందొడంగెను. 'రా
 ణీ! ఇంకను నే నొకటి రెండు సంగతులు సెప్ప
 వలసియున్నది. అవి యిప్పుడే సెప్పుట యుత్త
 మము. వాని మంచిచెడుగులను మీరే
 యోచింపుకొనుఁడు. తర్వాత నన్ను నిందిం
 చినఁ బ్రయోజనము లేదు. కై లాసపతి సం
 సార సంబంధమునందు సంపూర్ణముగ నుదా
 సీనుఁడు. ఆయనకు గృహము శ్శశానము.
 విభూతి మంచిగంధము. ఆయన యెప్పుడును
 యోచనానిమగ్నుఁడై యుండును. ఆ

నిమగ్నత జగత్కల్యాణముకొఱకుఁ గాని
స్వసుఖముకొఱకుఁ గాదు. ఆయన శ్శశా
నముల యందలి శవములను బరీక్షించుచు,
అరణ్యములయందలి వృక్షముల గుణగుణ
ములను విచారించుచు, గిరిగహ్వరముల కేగి
యోగతత్త్వమును నిరూపించుటతోడఁ గాల
ము గడపుచుండును. తత్త్వనిరూపణ కొఱ
కాయన కాలకూటమును ద్రాగుటకుఁ
గాని, ఘోరవిష సర్పముల ధరించుటకుఁ గాని
వెనుదీయుఁడు. ఇందువలన నీయన సంసారి
యైనను సన్యాసి. మహారాజైనను భిక్షుకుఁడు.
రాణీ! వరుని గుణగుణములఁగూర్చి యున్న
దున్నట్లు సెప్పితిని. తర్వాత మీ యిష్టము.'

నారదుని వాక్యములు విని ప్రసూతి
మానమును ధరించియుండ నొక ప్రవీణురూ
లగు దాసి ప్రసూతిని జూచి యిట్లనియె.
అమ్మా! మీ రేల యోచించెదరు? తలిదం,

దులు లేనివారికి మనస్థిమితము కొంచెము
తక్కువగ నుండును. అందువలన వారు బెట్టు
పుట్టలు వట్టి తిరుగుచుందురు. కాని మన
సతి తెలివి కలదై నచో, కైలాసనాథుని నీ
యిష్టము వచ్చినటు లొక్క నెలలో నడి
పింపదా?"

ఈ మాటలకు రాణి సంతృప్తికొంది "సర్వ
గుణసంపన్నుడగువా డెచ్చట నుండును?
దాసీ! తగిన సంబంధముఁ గూర్చుట మా
పనిగదా! తర్వాత దానియదృష్టము. కావున
రూపగుణైశ్వర్యములయం దసమానుడగు
కైలాసనాథుని హస్తములలో సతిని బెట్టుట
యత్తమము. కాని మహారాజుగారి యభి
ప్రాయ మేమో?" అని దక్షప్రజాపతి వంకఁ
జూచెను.

దక్షుడు:- రాణీ! నొసటివ్రాలు దుడుచు
టకేరితరము? ఈ పిచ్చిది యే పిచ్చివానిచేతి

యందుఁ బడునో యని మొదటనుండియు నేను
భయపడుచుంటిని. ఇప్పుడు నే ననుకొనినట్లే
యైనది. ఏమయినఁ గాని, నేను గూడ సమ్మతిం
చుచున్నాను.

తథాస్తు. సతిని కైలాసనాథున కిచ్చి
వివాహమొనర్చుట నిశ్చయము.

అప్పటినుండియు రాజదంపతులు వివాహ
ప్రయత్నములు సేయసాగిరి.

విదవప్రకరణము

సతీదేవి వివాహమునకు దత్తుని బంధువులు మొదలగువారు వచ్చిరి. రాజభవనము దీపమాలికలచేత దేదీప్యమాన మగుచుండెను. రాజపుత్రికలు సుందర వసనభూషణముల ధరించి యటునిటుఁ దిరుగుచుండిరి. వివాహమంటపమునకుఁ గైలాసనాథుఁడు వచ్చెను. ఆయనను గూర్చి నారదుఁడు సెప్పినవిషయమంతయు సప్రమాణ మయ్యెను. కైలాసనాథుని పూర్ణచంద్రునివంటి మోము జటాజాలములమధ్యఁ బ్రకాశింపజొచ్చెను. విభూతి లేపమువలన రజత గౌర శరీరము మఱింత శోభిల్లుచుండెను. కైలాసనాథుని జూచి రాజ

“మహిషియుఁ దక్కుం. గలవారును ముగ్ధులైరి.
 పురాంగన లేకగ్రీవమున ‘మనసతికిఁ దగిన
 వరుఁడు లభించె’ నని పలుకసాగిరి. కాని
 యొకవిషయమందుమాత్రము రాణి మిక్కిలి
 విచారపడుచు, నిట్లు తలపోయఁ జొచ్చెను.
 ‘కైలాసనాథుఁడు మహదైశ్వర్యవంతుఁ డని
 నారదుఁడు సెప్పెను గదా! ఆమాట లసత్య
 ములా?’ అని యనుకొనుచుఁ బురాంగనలఁ
 జూచి యిట్లనియె. ‘అదేమి పేషమమ్మా!
 ఇది వివాహసమయము గదా ! సతికిఁ గూడ
 నా రుద్రాక్షలు— ఆ విభూతి— ఆ చర్మా
 బరముతానా? ఒక్క మంచిదుకూలము గాని.
 యొక్క మంచినగ్గ గాని, తీసికొని రాఁగూడ
 దా? మహదైశ్వర్యాన్నితుండని నారదుఁడు
 సెప్పెను. ఐశ్వర్య మటుంపుఁడు. సన్యాసివలె
 నున్నాఁడు. నారదుఁ డసత్యములాడునా? ఆడ
 డు. కాని యాయనకు సంగతి సందర్భములు

దెలియకుండవచ్చును...' అని యేమేమో చెప్పి విచారింపుచుండ నొక వృద్ధాంగన యిట్లనియె. 'అవ్వా! రాణీ! ఆయనకుఁ దలిదండ్రులు లేరు గదా! వివాహమున కలంకరించి పంపించువా రెవ్వరు? తనంతట తా నలంకరించుకొనిరాఁడు గదా! అందు వలన నాతనికాచారమైన వేషమున వచ్చి నాఁడు. తనకుఁ దోచినవి తెచ్చినాఁడు. ఇక్కడకుఁ దేకున్న నేమి? ఆయన యైశ్వర్య మంతయు మన సతిది కాదా?

మరియొక స్త్రీ యిట్లనియె:- మన సతి మిక్కిలి యదృష్టవంతురాలు. అందు కణు మాత్రమైనను సందియము లేదు. కాని మీది రాజసంసారము గదా! సతికి లోప మేమున్నదవ్వా! ఇట్టి బాలిక నొక్కఁడనినే కాదు. వేయిమంది నలంకరింపవలయు నని నను మీ కొక లెక్కయా?

కాని, యీ మాటలవలనఁ బ్రసూతి యూర
డిల్లుపెట్టు? అమె నారదుని బిలిచి యిట్లనియె.
'నారదా! నీ వీయనను మహదైశ్వర్యాన్నితుఁ
డని చెప్పితివి. కాని చూచినవారెవ్వ రై శ్వ
ర్యవంతుఁ డనుకొందురు? మీఁదుమిక్కిలి
సన్యాసి యని తలఁచుట కేమైన సందియ
మా? చివరకుఁ బెండ్లికూతునకు రెండు
కంకణములైనఁ దీసికొని రాఁగూడదా? ఆభ
రణములు రుద్రాక్షలా? నాపుత్రిక సన్నాపి
సిని కాదే.'

నారదుఁడు:- రాణీ! నే ససత్యము లాడు
వాఁడనుగాను. సతి నిజముగ రాజరాజేశ్వరి
యైనది. కాని యిప్పు డేమి చెప్పిన నేమి లా
భము? కొంచె మోపికఁబట్టియుండుడు. అప్పు
డు నేను సెప్పినదంతయు యథార్థ మగును.
మన సతిని భర్తృ గృహమున కేఁగనిమ్ము.
నీ యల్లుని మహదైశ్వర్యమును గాంచెదవు.

ఈ వాక్యముల వలన రాణియు మిగిలిన
 వారును గొంతవఱకుఁ దృప్తినొందిరి. కాని,
 దత్తుఁడు, అల్లుని వేషభూషణములఁ గాంచి
 యు, ఆయన యనుచరుల రూపురేఖావిలాస
 ములఁ జూచియు, అసంతుష్టచిత్తుఁ డాయెను.
 ఆయన యల్లుండ్రలోఁ గొందఱు గుఱ్ఱముల
 నెక్కియు వచ్చియుండిరి. కాని యీ పెండ్లి
 కొడు కొకపర్వతమువంటి వృషభము నెక్కి
 వచ్చెను. వారివెంట బంగారు వెండి కఱ్ఱలను
 బూని నుందర వేషములతోడ ననేకులు
 భటులు వచ్చియుండిరి. ఈ పెండ్లి వారియాకార
 వికారములఁ గాంచి కనకఖలవాసు లాశ్చర్య
 మును బొందుచు, 'ఈతఁ డెక్కడిరాజురా'
 యని కొందఱు హేళనముసేయుచుండ మఱి
 కొందఱు వృద్ధులు 'కొండఁజేడు లిటులే యుం
 దురు' అని ప్రత్యుత్తరం బొసంగుచుండిరి.
 కాని, కైలాసనాథుని సదానందమగు మో

మును, చిరప్రసన్నమగు మూర్తిని, గాంచిన
కొలందిని, పురవాసుల భావములు మాటి
పోయి యాయనయందు భక్తిగలుగుచుండెను.

సతియొక్క యానందమును వర్ణించుటెట్లు,
సాధులవలన సన్న్యాసులవలన, నెవరి చరిత్రను
విని పరవశ యగుచుండెనో, ఎవరిని హృదయ
పీఠమం దుంచుకొని యనునిమేషమును బూ
జించుచుండెనో, అట్టి కైలాసనాథుఁ డామెకుఁ
బ్రత్యక్షముగఁ బతిరూపమునఁ బార్శ్వమం
దున్నప్పుడు, ఆమె సంతసమునకు మేర యుం
డునా? సతి యింతకుఁ బూర్వమే కైలాస
నాథుని పాదపద్మములయం దాత్మను సమ
ర్పించి యుండెను. చంద్రమండలమును ధిక్క
రించు నామోము, రజితగిరినిభ మగు నా
శరీరము, యాజానులంబనములగు నా బాహు
వులు, ఆ విశాల వక్షస్థలము, నిందితారవిం
దములగు నాచరణములు కాంచినంతనే యా

మె కైలాసపతి నుద్దేశించి మనంబునం దిట్లు
ప్రణామం బాచరించెను. 'ప్రభో! కైలాస
నాథా! తమరే సతికి ప్రభువులు. తమకొఱకే
సతి జన్మించినది. తమ కుపయుక్తమగు సహ
ధర్మిణి యగునటులు విధాత నన్ననుగ్రహించు
ను గాత!'

వివాహానంతరము సతీదేవి కైలాసధామ
మున కేగెను. ఈమె రాకవలనఁ గైలాస
మపూర్వశ్రీని ధరించెను. కుసుమములయం
దధిక్ సౌరభమును, విహంగ కూజితము
లయం దెక్కుడు మాధుర్యమును, గనుపట్ట
సాగెను. సన్న్యాసియగు కైలాసపతి సతిని
వివాహమాడి సంసారి యయ్యెను. ప్రతి
విషయమందునను సతీదేవి పతికి యర్థాం
గియై యలరారుచుండెను.

ఆటవప్రకరణము

ఋతురాజగు వసంతుని సమాగమము
వలనఁ గైలాస మపూర్వ శోభావికాసము
నొందెను. పత్రపుష్పవిహీనములగుతరులతలు
నవకిసలయముతోడ సుశోభితములై యల
రారుచుండెను. గిరివరము శుభ్రతుషార వస్త్ర
మును వీడి శ్యామవర్ణ రంజితమగు దువ్వలు
వను ధరించెను. వివిధవర్ణములతోఁ గూడిన
పుష్పగుచ్ఛములు, గిరిరాజు శరీరమంతటఁ
బ్రకాశింపఁజొచ్చెను. మంచుగడ్డలు గఱగి
వందలకొలఁది సెలయేఱై ఝరఝర నినా
దమునఁ గ్రిందికిఁ బ్రవహించుచుండెను. శీత
మునకు భీతిల్లి యుష్ణప్రదేశముల నాశ్రయిం
చిన జీవజంతువులు తిరిగి వచ్చుటవలనఁ గైలాస

పర్వతము సజీవ మయ్యెను. కైలాసోప
వనముల యందు, భ్రమర ఝంకారము
లును, కోకిల కూజితములును, శుకపికనినాద
ములును, మాఱుమ్రోగుచుండెను. తరు
లతలు, పశుపక్షులు, మొదలగునవన్నియు,
నూతన జీవనధారణం బొనర్చి నవస్ఫూర్తి
తోడ విలసిల్లుచుండెను.

కైలాసపర్వతోన్నత శిఖరము మీద
మహాదేవుని శుభ్రస్ఫటికనిర్మితం బగుమంది
రం బుండెను. గొప్పగొప్ప దేవదారు వృక్షము
లామందిరమునుజుట్టి దానిని మరుగు
పఱచుచుండెను. అచ్చటి ప్రదేశమంతయు
నెటుఁ జూచినను, స్నిగ్ధముగను, బ్రశాంతము
గను, రమణీయముగ నుండి, తపోవన గాంభీ
ర్యముతోడి, నుపవన సౌందర్యము మిళిత
మగుటవలన, నది తపస్సునకు, సుఖభోగము
నకు ననుకూలముగ నుండెను.

ఆ ప్రాసాదమున కనతిదూరమందుఁ
బ్రాచీనదేవదారువృక్ష మొక్కటి విరాజిల్లు
చుండెను. అది శాఖా ప్రశాఖలతోడ నా
కాశము నంటుచు, మిక్కిలి విశాలమై యుం
డెను. దానిక్రింద నొకదినము సాయంత
నమువేళ మహాదేవుఁడును సతీదేవియుఁ గూ
ర్చిండియుండిరి. అక్కడ నొక వనలత దేవ
దారు వృక్షము నాశ్రయించి ప్రాకుచుండెను.
మంద సమీరణ మా దేవదంపతులను బుష్ప
ములతోడఁ బూజింపుచుండెను. కైలాసపతి
మస్తకమందు జటాజాలములును, కంఠమున
రుద్రాక్షమాలలును, శరీరమందంతట విభూతి
లేపనము, కటిదేశమందు వ్యాఘ్ర చర్మము,
భాసిల్లుచుండెను. సతీ వేషభాషణములు పతి,
కనుకూలముగనే యుండెను. అమె కాషాయ
వస్త్రమును గట్టుకొని కంఠమున రుద్రాక్ష
మాలలును, కరముల రుద్రాక్ష వలయము.

లును, ధరించియుండెను. కేశపాశము కటి ప్రదేశ మాక్రమించి, శిలాతలమందు జీరాడు చుండెను. ఈదంపతుల కెదురుగా నంది త్రిశూలమును ధరించి నిలుచుండియుండెను. అస్తమితభానుని యరుణకిరణము లా దేవదంపతులమీఁదఁ బడుటవలన వారి మోములు దేదీప్యమానముగ వెలుంగుచుండఁ గైలాసనాథుఁడు జీవుల సుఖదుఃఖములనుగూర్చి సతితోడ సంభాషించుచుండెను. ఆ సంభాషణను, తరులతలును, పశుపక్షులును నిశ్శబ్దముగ నుండి వినుచుండెను. కైలాసనాథుఁడస్తమించుచున్న సూర్యుని జుట్టెనవ్రేలితోఁ జూపుచు సతీదేవి కిట్లనియె. ‘దేవీ! ఇటుఁ జూడుము. జగత్తునంతయుఁ బ్రకాశవంతముగ జేసిన సూర్యునితేజ స్సేవిధముగఁ దరిగిపోవుచున్నదో కాంచుము. ఇఁక రెండుమూఁడు నిమిషములలో సూర్యుఁడు తేజోవిహీనుఁడై

మన కదృశ్యుడగును. మానవజీవితముగూడ నదేవిధముసుమా? కాని, మానవుడు ఊణ స్థాయినులగు సుఖదుఃఖములను శాశ్వతము లని తలంచుచుండును.'

సతి:- ప్రభో! సూర్యునకువలె మాన వునకుఁ గూడ నుదయాస్తమానములు గలవా?

కైలాసనాథుడు:- లే కేమి? జన్మమృత్యువు లుదయాస్తమానములు గావా? ఉదయాస్త మానములవలన సూర్యుని తేజస్సునం దేవిధ మగు మార్పు గలుగదు. కాని మానవజీవిత మట్లు గాదు. మానవుడు ప్రతిజన్మమందును, జ్ఞానోన్నతిని బొందుచుండును. కేవలము ధర్మ హీనులగువారు మాత్రమేయధోగతుల నొందెదరు.

సతి:- అధర్మముగఁ బ్రవర్తించువా రెప్పు డును, అధోగతి పాలుకావలసినదే?

కైలాసనాథుడు:- అట్లనుటకు వలను
గాదు. జీవునకు శివునకు భేదములేదు. సత్క
ర్మానుష్ఠానమువలన జీవుడు పాపవిముక్తుడై
యనంతోన్నతిని బొందును. లేక శివత్వము
నొందును.

ఇట్లు సంభాషించుకొనుచుండ దూరము
నుండి వీణారవము వారి వీనులకు విందు
గొలుపసాగెను. ఆగానము సతీదేవికిఁ జిరపరి
చయమైనది. కాన వెంటనే యామె భర్తను
జూచి ససంభ్రమముతోడ నారదుడు వచ్చు
చున్నాడని నుడివెను.

ఇట్లనుకొనుచుండునంతలో దివ్యతేజో
మయమూర్తియగు నారదుడు, వీణా సం
యోగమున హరినామమును గీర్తింపుచు,
వారిసమ్మతిమునకు వచ్చి యేకాననముమీఁదఁ
గూర్చున్న సతీ కైలాసనాథులఁ జూచి చరితా
ర్థుడాయెను. అప్పుడు వారి గుణగానముచేయ

వారంభించెను. ఆగానమువలనఁ గైలాస
మందలి చరాచరములన్నియుఁ బరవశము
లయ్యెను. వీరు పరస్పరము ప్రేమాలింగ
నము లొనర్చుకొని నారదు నుచితాసనా
సీనుఁజేసిరి. పిమ్మట సతి యిట్లనియె:- దేవర్షి!
కనక ఖలవార్తలేమి? నా తలిదండ్రులు క్షేమ
ముగ నున్నారా? నా తోఁబుట్టువులకు క్షేమ
మా? దాసీదాసజనములు పౌరులు మొద
లగు వారందఱుఁ గుశలమా?

నారదుఁడు:- అమ్మా! అందఱు క్షేమము.
నీ తలిదండ్రులు మొదలగు వారందఱు కుశల
ముగ నున్నారు.

సతి:- సన్నోకమాతైనను మానాయన
చూచి పోకుండుటకుఁ గారణ మేమి?

నారదుఁడు:-అమ్మా! సతీ! దక్షప్రజాపతి
మిక్కిలి తొందర పనులయం దున్నాఁడు.
ఆయన మహాయజ్ఞ మొకదానిని జేయఁదలచి

నాఁడు. అందువలన తీరిక లేకుండవచ్చును. భారతవర్షమందలి ధనికులు దరిద్రులు పండితులు, మూర్ఖులు, అను భేదము లేక యెల్లర నాహ్వానించుచున్నాఁడు. కాఁబట్టి నీక్షేమ సమాచారమును గనుగొనుట కాయనకు వ్యవధి లేదనుకొనుచున్నారు.

సతి యీ వాక్యములు విని పరమానంద భరితయై బాల్యస్మృతితోడ కనకఖిలపట్టణమందలి తరులతా గుల్మములుగూడఁ బ్రత్యక్షమగుచుండ నిట్లనియె. 'దేవర్షీ! నన్నుఁ దీసికొని పోవుటకే కదా మీరు వచ్చితిరి?'

నారదుఁడు:- అమ్మా! నేనిచ్చటకు వచ్చు సంగతి వారికిఁ దెలియదు. నిన్ను చూచి చాల దినములైనది. అందువలన నీమార్గమున నేఁగుచు నిటు వచ్చితిని.

సతి:- యజ్ఞమునకు మ మ్మేల పిలువ లేదు?

నారదుడు:- నే నేమి చెప్పదు నమ్మా! నీ తండ్రికిఁ గొంచెముచిత్తచాంచల్యము గలిగినది. యజ్ఞమునకు మి మ్మాహ్వానించఁడని విన్నాను.

ఈమాట వినినంతనే సతి యాశ్చర్య మొంది నిమేషకాలము మానమును ధరించి యుండి పిమ్మట నిట్టూర్పు విడుచుచు నిట్లనియె. 'దేవర్షి! మేమొనర్చిన యపరాధమేమి?'

నారదుడు:- కైలాసనాథుఁ డాయన నవ మాన పటచినాఁడట. అందునకుఁ బ్రతీకార ముగ మి మ్మాయజ్ఞమునకుఁ బిలువఁ డని విన్నాను.

సతి:- అవ్వు కీసంగతి తెలియునా?

నారదుడు:- తెలియును. అమె మిమ్మా హ్వానింప వలయు నని యనేకవిధములఁ బ్రార్థించెను. కాని ప్రజాపతి యామెమొఱును చెవినిఁబెట్టలేదు. ఆమె యేమిచేయును? కా వున నన్నము నీరు ముట్టుకొనక యుపవసించు

చున్నది. అమ్మా! సతీ! ఇంక నీ ప్రసంగము
వలన, బ్రయోజనములేదు. నాకు వేఱుపని
యున్నది. కావున నే నేగుచున్నాను.

అని నుడువుచు నారదుడు వెడలిపోయెను.

సతీదేవి కైలాసనాథుని జూచి యిట్లనియె.

“ప్రభో! మాతండ్రిని మీ రెప్పుడవమాన
పఱచితిరి?”

కైలాసనాథుడు:- దేవీ! నే నాయన నవ
మానపరచలేదు. ఆయననే కాదు, ఎవరిని
గూడ నవమానపఱచుట నాస్వభావము గాదు.
కొలదికాలము క్రిందట దేవగణముతోడ నే
నొక సభ కేగితిని. అప్పు డక్కడకు దక్ష ప్ర
జాపతి వచ్చెను. ఆయన వచ్చినంతనే సభా
సదులెల్లరు నిలచి యాయనను గౌరవించిరి.
నే నట్లు గౌరవించ లేదు కాని మానసమందు
మిక్కిలి గౌరవించితిని. అప్పటినుండియు
దక్షప్రజాపతి నాయం దాగ్ర హగ్రస్తుడై

యున్నాఁడు. మఱియు నన్నవమానించుట
కుపాయ మన్వేషించు చున్నాఁడట. నీకుఁ
గష్టముగ నుండు నని తలఁచి యావిషయ మిన్ని
దినములుగఁ జెప్పకుంటిని.

ఈమాటలు విని సతి చింతానిమగ్నయై
ముహూర్తకాలము మానమును ధరించి
యుండి తిరిగి భర్తనుజూచి యిట్లనియె.

‘ప్రభూ; ఇప్పుడు నాకర్తవ్య మేమి?’

కైలాసనాథుఁడు:- ‘పరమానందముతోడఁ
బ్రతీసేవ సేయుచుండుటయే నీకర్తవ్యము’
అని చిఱునవ్వు నవ్వుచు నిట్లనియె. ‘నేను
యజ్ఞమునకేఁగినయెడల నీ వసంతుష్ట చిత్త
వగుదువుకదా! అటులే నీవు యజ్ఞమున
కేఁగినయెడల నేను శాంతచిత్తమున నుండఁ
జాలను. కావున గునమిరువురము పరమా
నందముగ నిచ్చటనే యుండము. ఇదియే మన
కర్తవ్యము.’

సతి-ప్రభూ! భర్త యజ్ఞ భాగము నుండి వంచింపఁబడి, దేవసమాజచ్యుతుడై నప్పుడు, భార్య సహించి యెట్లూరకుండఁ గలదు?

ఇట్లనుచు సతి సజలనయనములతోడఁ గైలాసనాథుని వంకఁ జూడసాగెను.

కైలాసనాథుఁడు:-దేవీ! నాకు యజ్ఞ భాగ మెందులకు? దేవసమాజ మెందులకు? నే నన్నిటిని బరిత్యజించితిని. మఱియు నాకైలాసము, కైలాసేశ్వరి యగుసతి యక్షయముగ నుండ నాకేమికోదువ! అందువలన దత్తుఁడు చేసిన కార్యములకు సంతసించుచున్నాను.

సతి-ప్రభూ! మీరు సంతసింపవచ్చును. కాని, నేను మిక్కిలి వగచుచున్నాను. మీ రాజ్యయొసంగిన యెడల కనకఖిలమున కేగి పతియవమానమును, తండ్రి యమంగళత్వమును దీర్చివత్తును.

కై లాసనాథుఁడు-దేవీ! అది యసంభ
వము. నీవు నీతండ్రి ప్రకృతి నెఱుంగవు.
ఆతఁ డహంకారాంధ బధిరుఁడు. సదుపదేశము
లాయన కర్ణములఁ జొరవు. కావున నీ వేగుట
వలన నణుమాత్రమైనను బ్రయోజనము లేదు.
మీఁదు మిక్కిలి ప్రమాదము గలుగవచ్చును.

సతి:-ప్రభూ! నా కేగుట కనుజ్ఞనిండు
తండ్రివలన భర్తకుఁ గలిగిన యవమానమును.
సహించి యే స్త్రీ యుండఁ గలదు? ఒక వైపున
భర్తకు మానహాని, రెండవవైపున దండ్రి
కమంగళమును దెలిసికొని నిశ్చింతగ నుండు
టెట్లు? కావున నా కేగుట కనుజ్ఞ నొనంగుఁడు.
నాతండ్రి పాదములమీదఁ బడి యాయవ
మానమును దొలఁగించెదను.

కై లాసనాథుఁడు-దేవీ! విపరీత ఫలము
గలుగవచ్చు నని తోచుచున్నది. నీ వవమాన
మును దూరము సేయుట కేఁగి యవమాన

మందుఁ బడిపోయెదవు. దానిని సహింపఁ
జాలవు. కావున నీ ప్రయత్న ముడుఁగుము.
మన మిర్వురము కైలాసమందు మహాసుఖ
ముగఁ గాలము గడపుచుందము. సతీ! నీతండ్రి
ధనాంధుఁడు. నీ భిక్షువేషమునుజూచి తన్న
వమానించి నట్లెంచుకొనును. అందువలన
నన్ను నిందించును. నీ వానిందావాక్యములను
విని సహింపఁజాలవు.

సతి-నాకై శ్వర్యమున కేమి కొఱంత?
కుబేరుఁడు ధనాగారాధిపతియై యుండ, విశ్వ
కర్త శిల్పియై యుండ, నా కైశ్వర్యమునకు
లోపమా? ఆజ్ఞ యైనయెడల మహైశ్వర్య
ము తోడనే యేఁగుదును.

దత్తుఁ డవమానించు నని చెప్పినప్పుడు,
సతీదేవి నన్నవమానించు వా రెవ రని
తర్కించి, కాళి, భువనేశ్వరి, కమల, మొద
లగు దశమహావిద్యల స్వరూపమును జూపి

కై లాసనాథుని సంశయ నివృత్తి జేసె నని
యొకపురాణ కథగలదు.

కై లాసనాథుడు—నామాట వినుము. నీ
వేగవలదు. యజ్ఞపరిణామము, నీకుఁగాని
నాకుఁగాని, దక్ష ప్రజాపతికిఁగాని, క్షేమ
దాయక మని తోచుట లేదు. ఆయన నన్నవ
మానించుటకే యాయజ్ఞమును దలపెట్టి
యున్నాడు. కావునఁ బిలువనిపేరంటమున
కేఁగఁజనదు. నామాట వినుము.

సతి-ప్రభూ! పుట్టినింటి కేఁగుట కాహ్వన
ము గావలయునా? నాతల్లి నాకై యుపవసించు
చున్న దని దేవర్షి చెప్పెనుగదా! ఆవిషయ
ము నన్ను బాధించుచున్నది. మఱియు, నా
కవమానభయము లేదు. నాతండ్రి నన్నవమా
నించునా? అవమానించినను నాకు సమ్మతమే.
భర్తృవమానమును బోఁగొట్టఁజాలని భార్య
యొక్కసతీత్వమాహాత్మ్యము వృథాకదా?

౫౪

స తీ దే వి

మఱియును మిమ్ము యజ్ఞమున కాహ్వానించిన
యెడల తండ్రియజ్ఞ పరిణామము మంగళ
ప్రద మగును. భర్తృవమాన కళంకము మాసి
పోవును.

కైలాసపతి-దేవీ! నీయిష్టము. నీ వేగ
వచ్చును. కాని, సంగతి సందర్భముల నను
సరించి ప్రవర్తింపుము. నా కనుమానముగ
నున్నది. యజ్ఞ పరిణామము క్షేమదాయక
ముగఁ దోఁచుట లేదు.

అని సతీదేవికి సెల వొసంగి కైలాస
నాథుఁడు తపోనిమగ్నుఁ డాయెను.

ఏ డ వ ప్ర క ర ణ ము

‘సతి వచ్చెను.’ ‘సతి సచ్చెను.’ అను
వార్త కనకఖిలమందంతటను వ్యాపించెను.
దివ్యతేజోమయమూర్తి యగు సతిని దర్శిం
చినవా రెల్లరు భక్తిభరమునఁ బ్రణామం
బు లాచరించిరి. సతి యెవ్వరితోడను మాట్లా
డక సరాసరి దక్షుని సౌధరాజమును జొచ్చి
తల్లి గదిలోని కేఁగెను. ప్రసూతి యచ్చట
నిద్రాశోరముల మాని నేలమీఁదఁబడి రోద
నము సేయుచుండెను. సతి యామెకడ కేఁగి
మృదుమధుర స్వరమున ‘అమ్మా! వచ్చిన
దెవరు?’ అని నుడువుచు నామె నానుకొని
కూర్చుండెను.

ప్రసూతి కర్ణముల కీ వాక్యము లమ్మ
తోపమానములై యులికిపడి లేచి పుత్రికను
గాంచి, గాఢాలింగన మొనర్చుకొని, వక్ష
స్థలముం దదుముకొని 'అమ్మా! వచ్చినావా;
ఈ జన్మమున నిన్నుఁ జూచెద ననుకొనలేదమ్మా!'
అని వాత్సల్య రసమున సతీదేవిని స్నానము
జేయించుచు, ముద్దిడుకొనసాగెను. వారిగువ్విరి
నేత్రములనుండి యానందాశ్రువులు వెల్లి
విరియుచుండెను.

ఇట్లొకటి రెండు నిమిషములు గడచిన
పిమ్మట సతి యిట్లనియె. 'అమ్మా! నాయనను
జూచివత్తును.' అని ప్రసూతి కౌగిలినుండి
తప్పించుకొన నామె తిరిగి సతిని గట్టిగఁ బట్టు
కొని 'అమ్మా! వలదు. ఆయన యజ్ఞమంటప
మం దున్నాఁడు. నీవచ్చటి కేగవలదు. పిమ్మట
నాయనను జూడవచ్చును.' అని చెప్పుచుండ
సతి 'కాదు, ఒక్కమాటు చూచి యిప్పుడే

వచ్చెదను' అని చెప్పచు బలవంతముగ నామె
కొంగిలినుండి తప్పించుకొని బయలుదేరెను.

రాజప్రాసాద సమ్ముఖమం దున్న విశాల
దేశమందు, యజ్ఞశాల నిర్మింపఁ బడెను.
యజ్ఞనందర్శనార్థము లక్షలకొలఁది జనులు
వచ్చియుండిరి. సన్న్యాసులు, సాధువులు,
ఋషులు, మహర్షులు, దేవర్షులు, పండితులు,
రాజులు, మహారాజులు, స్త్రీలు, మొదలగు
వారు యజ్ఞశాల నిండియుండిరి. యజ్ఞశాల
మధ్య వేదిక యమర్పఁబడెను. దానిపై ఋత్వి
క్కులు మండలాకారముగఁ గూర్చుండి యుం
డిరి. వారిమధ్యఁ గూర్చుండి దక్షప్రజాపతి
విరామము లేక హోమము నేయుచుండెను.
ఆ యుత్తాపమువలన నాయన మూర్తీభవిం
చిన అగ్నిహోత్రుని పగిది నలరారు చుం
డెను. అగ్నిహోత్రుఁ డనేకజిహ్వలతోడ
జాజ్వల్యమానముగ వెలుంగు చుండెను.

పవిత్ర హోమధూమము నలుదిక్కులఁ బ్రస
రించుచుండెను. అవిరత వేదగానమువలన సభ్యు
లెల్ల రాకర్షింపఁబడి ముగ్ధులై, కీలుబొమ్మవలె
తల లూచుచుండిరి.

సతీదేవి యజ్ఞశాలను జొచ్చినంతనే సం
భ్రముతోడ సభ్యు లామెకు మార్గమును
విడుచుచుండిరి. ఆమె యిటునటుఁ జూడక
త్వరితగతిని వేదిక కడకేఁగి తండ్రికి సాష్టాంగ
దండ ప్రణామం బాచరించి లేచి నిలచి
చేతులు జోడించుకొని యుండెను. ఒక్క
ముహూర్తకాలము ఋత్విక్కుల మోము
నుండి మంత్రములు వెడలకుండెను. హోతహ
స్తము లాహుతుల విడువకుండెను. కారణ
మే మని దక్షుఁడు కను లెత్తి చూడ సతి
సమ్ముఖమందుఁ గాన్పింప వికసిత వదనుడై
'అమ్మా! సతీ! వచ్చినావా?' అని నుడివి కను
చూపులతోడ నామెను గాఢాలింగనం బొ

ఏడవ ప్రకరణము

౫౬

నర్చుకొనెను. సతి మోమునందు మంద
స్థితము తాండవఁ బాడఁజొచ్చెను. ఆహా!
ఆదృశ్యము స్వర్గదృశ్యము గదా!

కాని మఱుక్షణముననే దక్షుని, ఆ
భావము, ఆ చూపు, ఆ ప్రపుల్లవదనము,
మాటిపోయి, మోమెట్టవడెను. కనులనుండి
యగ్ని కణములు వెల్వడసాగెను. శరీరము
కంపించుచుండ దక్ష ప్రజాపతి యిట్లనియె.
'సతీ! యజ్ఞమునకు నిన్నెవ్వరు పిలిచిరి? ఏల
వచ్చితివి?'

ఈ మాటలు విషపూరిత బాణతుల్య
ములై సతీహృదయమును విధమొనర్చెను.
ఆమె యెప్పుడును దండ్రినోట నిట్టి మాట
లను వినియెఱుంగదు. కాని సతి పొంగి పొర
లు దుఃఖ మాఁపుకొని, 'నాయనా! మిమ్ముఁ
జూచి చాలదినములై నది. అందువలన
వచ్చితిని.' అని వచించెను.

కరుణారస పూరితము లగు సతీ వాక్యములు, సభాసదుల హృదయములను గరంచుచుండెను. కాని దత్తుడు కర్కశస్వరమునఁ దిరిగి యిట్లనియె. 'నీ వెందుల కీయజ్ఞమునకు వచ్చితివి? ని న్నెవ్వరును బిలువలేదే.'

సతి-తలిదండ్రులఁ జూచుట కాహ్వానము గావలయునా? నా యంతటనే వచ్చితిని. నన్నెవరును బిలువలేదు.

దత్తుడు:-ఇవి దక్షప్రజాపతి పుత్రికనోట నుండి రాఁదగిన మాటలు గావు. ఆలజ్ఞావిహీనునిభార్య నోటరావలసిన మాటలు—.

అని యేమో పల్కుచుండ సతి చెవులు మూసికొని, 'నాయనా! అకారణముగ నాయన నేల దిట్టెదరు?'

దత్తుడు:- (మండిపడుచు) లజ్జాశూన్యుఁ డనిన తిట్టుటయా? ఆకాశమే వసనము గాఁగలవానిని లజ్జాశూన్యుఁ డనిన తప్పేమి? అనా

చారుఁ డగుటవలన నేకదా, వానికి స్వర్గమందు
స్థానము లేకుండెను. స్తశానము, భస్మము,
విషములయందు ప్రీతిగలవానిని లజ్జావిహీనుఁ
డనుట కేల సందియింపవలయును? మఱియు
నాతఁడు మూర్ఖుఁడు.

సతి-తండ్రి! లజ్జావిహీనుఁడు గానిమ్ము.
మూర్ఖుఁడు గానిమ్ము. ఆయన నాప్రాణవల్లఁ
భుడు. నాకు దేవుఁడు. కావున నకారణముగ
నాయనను నిందింపకుడు, ఆనిందా వాక్యముల
వినుటకంటె మరణమే నాకు సర్వవిధ
ముల శ్రేయము.

ఈ మాటలు వినుచున్న కొలఁదిని
దత్తుని కాగ్రహ మినుమడింపఁ బండ్లు
పటపట కొఱకుచు, ‘దుర్మార్గురాలా?’ అని
నుడివెను.

అప్పుడు సతి యిట్లనియె. ‘తండ్రి! శాంతిం
పుఁడు. మమ్ము త్నమింపుఁడు. ఏడయిన నపరా

ధమును మే మొనర్చినయెడల దానికిఁ బ్రాయశ్చిత్తము లేదా?

దత్తుఁడు-ఉన్నది. లేకేమి; నీవు చచ్చుటయే దానికిఁ బ్రాయశ్చిత్తము. నీవు చచ్చిన ముహూర్తమునుండియు, నాయధమునితోడి సంబంధము నాకుఁ దీరును. అప్పుడు నా ద్వేషము నశించును.

సతి-ఇదియూ తమ యాదేశము? తండ్రి! తమ యాదేశము నెఱవేఱుఁగాత. నామరణము వలనఁ గాని తమకోపము చల్లాటదా?

దత్తుఁడు-చల్లాటదు. అప్పుడుగాని యా ఖలునకు నాకు సంబంధము తీటదు.

సతి-తండ్రి! అటులే యగుగాత. నామృత్యువువలన మీరు రాగద్వేషరహితులై మీయల్లుని యపరాధముల మఱచి, ఆయనను నిందింపకుండినయెడల నాకు మృత్యువు మహానందదాయకము గదా? తండ్రి! తమ

యాదేశ మిప్పుడే పాలింతును. మీ నిశ్చితాభిప్రాయమంతయేకదా?

దత్తుడు-అవును. అదే నిశ్చితాభిప్రాయము. ముమ్మాటి కదియే. దత్తుని మాటలయందు ద్వంద్వార్థము లుండునా; 'నీవు చచ్చినగాని నాకు శాంతి గలుగదు.'

దత్తుని వ్యవహారమును గాంచి సభాసదులు నిర్విణ్ణులైరి. కొంతమంది యచ్చటనుండి లేచిపోయిరి. కైలాసనాథుని యనుచరులు దత్తుని సంహరించుట కాతురులై సతీదేవి వంకఁ జూచుచుండిరి.

సతి తండ్రికి నమస్కరించి, యజ్ఞకుండపార్శ్వమందు త్తరాభిముఖయై యోగాసనముమీఁదఁ గూర్చుండి పయిట చెఱఁగుతోడ మోము గప్పకొనెను.

సభాసదులు రాతి ప్రతిమలవలెఁ జూచుచుండిరి. కాని యామె యుద్దేశమును

గృహింపఁజాలరై రి. అందువలన నెవరామెను
నివారించుటకుఁ బ్రయత్నింపకుండిరి. నందీ
శ్వరుఁడు మొదలగువారు త్రిశూలముల నెత్తి
యాతురతతోడ 'అమ్మా' యని పిలచు
చుండిరి.

ఇట్లు చూచుచుండ ముహూర్త కాల
ములో నామె దేహమునుండి యపూర్వజ్యోతి
వెల్వడెను. ఆ జ్యోతియెదుట హో
మాగ్ని శిఖలు తేజోవిహీనము లయ్యెను.
స్థానభ్రష్ట నొందిన దేవీప్రతిమవలె సతి
భూతల శాయిని యయ్యెను.

ఉ ప న ం హ ర ము

కైలాసనాథునకుఁ దపోభంగము గలిగెను.
నలుదిక్కులఁ జూచెను. సతి కాన్పించదయ్యె.
ఆజ్ఞాత మగు నాశంక యొకటి గూయన హృద
యమును బరితపింపఁజేయ జొచ్చెను. అందు
వలన నాతఁడు 'సతీ! సతీ' అని యటచుచు
నున్నట్లుండై పరుగిడఁజొచ్చెను. కైలాస మంత
యుఁ దిరిగెను. గాలించి వెదకెను. కాని సతి
యెక్కడ?

అప్పు డాయన కస్పష్టస్మృతివలన నతఁడుని
యజ్ఞము మాట జ్ఞప్తికి వచ్చి పరుగిడుచు,
'సతీ, సతీ' అని యటచుచుండెను. ఆయన
వెన్నంటి వీరభద్రుఁడు మొదలగు మహా
వీరులు వచ్చుచుండిరి. కనకఖిలమును సమీ

పించినంతనే కైలాసనాథుని విచార మినుమడించెను. ఉన్నతత వృద్ధి యాయెను. 'సతి యెక్కడ! సతి యెక్కడ!' అని కేకలిడుచు, తృటిలో యజ్ఞశాలను బ్రవేశించెను.

వీరభద్రుడు మొదలగువారు యజ్ఞమును ధ్వంసము చేసి దక్షుని శిరమును ఖండించిరి. కైలాసనాథుడు, సతీదేహమును స్కంధముపై వేసికొనెను. వెంటనే యాయన దృష్టి సతియందు విలీన మయ్యెను. అప్పు డాయనకు బాహ్యజ్ఞానము లేకపోయెను. త్రోవ డొంకలు తెలియవు. రాత్రింబవల్లెఱుంగడు. కేవలము తన్మయత్వము! గభీరతన్మయత్వము! అనిర్వాచ్య మగు తన్మయత్వము! ఆ తన్మయత్వమున నృత్యము జేయుచు తిరుగుచుండెను. దానికి భూమి కంపించుచుండెను. సూర్య చంద్రులు వణంకుచుండిరి. ఆనృత్యమందు, ఆయనంత ప్రేమనృత్యమందు, సతీ

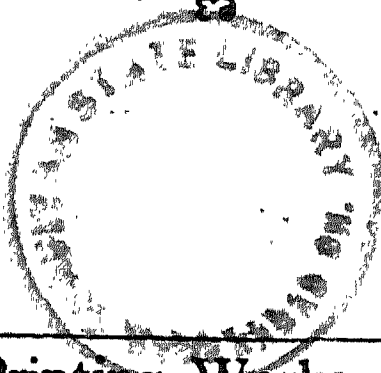
మృతదేహము ముక్కలు ముక్కలై యెగిరి
భూతలమునం దక్కడక్కడఁ బడి యాయా
స్థానములఁ తీర్థస్థానములుగఁ జేయుచుండెను.
పుణ్యతీర్థములుగఁ ఆయన యడుగిడిన ప్రదేశ
మంతయుఁ బవిత్ర మగుచుండెను. ఆప్రదేశ
శమే గాదు. భారతవర్షము, జగత్తం
తయుఁ బవిత్రమాయెను. పంచ భూత
ములుఁ బవిత్రములైనవి. ఆ జంటయే,
ఆ మహాప్రేమదాంపత్యమే పశుపక్షి క్రిమి
కీటకాదుల కాదర్శము! ఆర్యావర్తముం
దెక్కడ నడుగిడినను, ఏ తీర్థమున కేగి
నను, ఆ దేవదంపతులు గన్పట్టుచుందురు. ఇంత
యేల! ఆ దాంపత్య ప్రేమయే భారతవర్షము
యొక్క హృదయము!

స్కంధమందలి భారము తొలంగినంతనే
కైలాసనాథుఁడు కనులు విచ్చిచూచెను. వెం
టనే యవసన్న శరీరుఁ జూచెను. బైరాగ్య

మాశ్రయించెను, హిమాలయ శిఖరమున
కేఁగి సతీ ధ్యానమందు యోగాసనాసీనుఁ
డయ్యెను!

సతి ప్రాణములు విసర్జించిన స్థలమందు
చిన్న కోనే రొకటి నేటికిని గన్పట్టుచున్నది
భాగీరథీనదీమతల్లి యా దేవదంపతుల పావన
చరిత్రఁబును, యుగ యుగాంతరములనుండి
మానవజాతికి బోధించుచు 'సతీదేవి పతిభక్తి
యొక్కప్ప మైనదా! లేక, కైలాసనాథుని
పత్నిప్రేమ యొక్కప్పమైనదా?' అని ప్రతి
యాత్రికుని బ్రశ్నించుచుండును.

సంపూర్ణము

Kesari Printing Works Madras.